

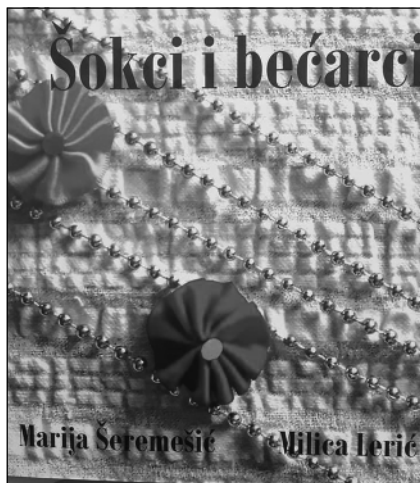
iz hrvatske dijaspore koja se rado sjeća Petrovaradina i interesira se za knjigu. U posljednjem poglavlju ove knjige našle su se i fotografije priznanja koja je za svoj cjelokupni književni rad dobio Kljajić kako od hrvatskih kulturnih institucija, tako i od lokalnih srpskih, a jedna od najznačajnijih je bila nagrada Hrvatske čitaonice iz Subotice za životno djelo na području književnosti koja mu je dodijeljena u listopadu 2018. godine.

U drugom dopunjenom izdanju autor zahvaljuje na početku svim donatorima prvog izdanja koje poimence nabraja. Predgovor za oba izdanja je napisao biskup đakovački Marin Srakić čije su riječi u prikazu ove knjige mnogi i citirali. Na jednom mjestu on piše: „Listajući ovu monografiju kao da živi ispred nas prolaze biskupi i generali, župnici i kapelani, franjevci i isusovci, ugledni građani i jednostavni vjernici.“ I upravo tako drugo poglavlje u knjizi opisuje na 80-ak stranica povijest crkvene građevine, a i povijest župe svetoga Jurja u Petrovaradinu. Naredno poglavlje je posvećeno Tekijama – Gospinom svetištu kraj Petrovaradina, a zatim se niže poglavlja koja prikazuju širu sliku Petrovaradina i života u njemu: njegov vjerski život, biskupe u Petrovaradinu, a napose je sadržajno poglavlje „Vjera – kultura – politika“ da bi se pri koncu knjige u nekoliko kratkih poglavlja autor vratio ponovno sv. Jurju i novijim zbivanjima u njemu početkom 21. stoljeća. U poglavlju „Župnici i upravitelji župe“ autor dodaje biografije još dvojice svećenika koji su postavljeni za upravitelje župe svetog Jurja: Tomislava Kovačić 2004. – 2012. i Marka Loša 2012. – . Kljajić je dosta pažnje posvetio i Hrvatskom kulturno prosvjetnom društvu „Jelačić“ koje djeluje u Petrovaradinu,

kao i samoj osobi hrvatskoga bana. Na kraju knjige nalazi se popis izvora i literature, od kojih su posebno interesantni neobjavljeni izvori koji sadrže spomenice-kronike petrovaradinskih župa, župne Matice, kao i osobna svjedočanstva pojedinih Petrovaradinaca uz privatne fototeke i albume. Monografija završava kratkom autorovom biografijom.

Knjigu preporučam svim petrovaradinskim katolicima, a i onima koji to nisu, a zanima ih lokalna povijest, kao i srijemskim i vojvođanskim Hrvatima uopće, jer pruža jednu sliku povijesti i sadašnjosti Katoličke Crkve i Hrvata na ovom srijemskom podneblju te predstavlja ujedno i dio povijesti Crkve u Hrvata.

Dominik Deman

Marija Šeremešić, Milica Lerić, Šokci i bećarci, Udruženje građana „Urbani Šokci“ – Gradska biblioteka „Karlo Bijelički“, Sombor, 2019., 63 str.: ilustr., note.

Publikacija posvećena bećarcima zajednički je rad Marije Šeremešić i Mi-

lice Lerić. Ove dvije autorice upustile su se u skupljanje poznatih i manje poznatih podataka o bećarcima u Šokaca. Knjiga se sastoji od dva dijela: „Šokci i bećarci“ i „Komparacija napjeva šokačkih bećaraca u Bačkoj“.

Prvi dio donosi poglavlja: „Šokci“, „Naselja“, „Bereg“, „Monoštor“, „Sonta“, „Bač“, „Plavna“, „Vajska“, „Bođani“. Najprije se saznaje tko su Šokci Hrvati i gdje žive. Ovdje su navedeni i brojni podatci iz arhivske građe koji svjedoče o životu Šokaca na ovim prostorima tijekom povijesti.

Izdvajamo interesantnu ideju – svako poglavlje započinje prigodnim stihovima iz bećaraca.

Dobro je što uz povijest naselja u kojima Šokci danas žive autorice bilježe i koje kulturne udruge u tim mjestima djeluju, koje aktivnosti i manifestacije organiziraju, samostalno ili uz potporu lokalne zajednice. Doznajemo i o tome što sve u tim mjestima (selima) postoji, koje su primarne djelatnosti stanovništva danas, a koje su bile nekad. Podatci o mjestima u kojima Šokci žive veoma su detaljni, informativni i predstavljeni jezikom i na način blizak čitatelju. Istodobno, ovakav pristup može značiti i prvi impuls koji će nekoga tko o temi zna malo odvesti u zbilji ili u priči put šokačkih mjesta.

Premda vrlo interesantna i sigurno potrebna, monografija bilježi mnoštvo podataka vezanih uz Šokce i bećarce, moramo priznati kako vizualni dojam o knjizi ipak nije za najvišu ocjenu. Naime, fotografije koje su divno svjedočanstvo o vremenu i ljudima lošije su kvalitete i nisu potpisane tj. ne znamo kada i gdje je fotografija snimljena, tko su osobe na fotografijama, je li na nji-

ma tipična narodna nošnja određenoga mjesta i sl.

Bećarci koji prate poglavlja doista ilustrativno svjedoče o onome što jedna od autorica, Marija Šeremešić bilježi u uvodnoj riječi: „tom pjesmom se oslikava život, običaji, nošnja, izražava se sreća, ljubav, uz nju se i tuguje i nadmudruje“. Bećarci koji se nalaze u ovoj monografiji su, pretpostavljamo, još živi u svojoj izvedbi i namjeni, ali ne znamo gdje ili kada su zapisani, od koga i postoje li već negdje u ovome obliku u kojem se ovdje objavljuju.

U drugome dijelu knjige čitamo o komparaciji šokačkih bećaraca u Bačkoj, a autorica ovoga rada je Milica Lerić. Kako sama autorica piše, „predmet istraživanja rada je pjevanje šokačkih bećaraca ‘na bas’ u Bačkoj“. Za rad su joj poslužile snimke bećaraca prikupljene tijekom terenskih istraživanja u razdoblju od 2016. do 2018. Ti napjevi bećaraca preuzeti su s nosača zvuka pod naslovom *Stare svatovske pisme Šokaca u Bačkoj*. U radu se iznose podatci o prvim zapisima bećaraca te dragocjeni uvidi iz relevantne literature.

Notni prilog na kraju knjige veoma je koristan onome tko se uživo s bećarcem nije susreo, tko ga nije čuo, ali i svima ostalima koji mogu vidjeti kako treba zvučati izvedba bećarca. U ovome djelu naznačeno je iz kojih mjesta potječe određeni bećarac: iz Bača, Bačkog Brega, Bačkog Monoštora itd.

Na koncu, možemo zaključiti kako je, uz izvjesne manje nedostatke, namjera priređivača i autora da se zabilježi i na jednome mjestu predstavi tko su Šokci, što su bećarci i koja je njihova uloga u životu Šokaca, uspješno realizirana.

Klara Dulčić Šević